

Kiadja: A FÖLDMIVELÉSÜGYI M. KIR. MINISZTERIUM
AZ „ORSZÁGOS HALÁSZATI EGYESÜLET“ HIVATALOS KÖZLÖNYE

MEGJELENIK minden hó 1-én és 15-én.
Az Országos Halászati Egyesület tagjai ingyen kapják.
Nemtagoknak előfizetési díj: Egész évre 6 K, fél évre 3 K

Szerkeszti: RÉPÁSSY MIKLÓS.
Szerkesztőség: Budapest, V. Ügynök-utca 19. szám., IV. emelet.
A lapra vonatkozó mindennemű közlemények a szerkesztőséghez intézendők.
Hirdetéseket a lap számára a „Pátria“ r.-t. Budapest, Üllői-út 25. vesz fel.

TARTALOM: A halárak hatósági megállapítása. *Répassy Miklós.* — Az édesvizi halpiacz helyzetéhez. *Zimmer Ferencz.* — Pisztrángos vizek üzemterve. (Folyt. és vége) *Landgraf János.* — Miként lehet a hálók használati tartamát meghosszabbítani? (*fs.*) — Hogyan gazdálkodjunk folyóvizekben? (*fs.*) — Kérdések és feleletek. — Társulatok. Egyesületek. — Vegyesek. — Szerkesztői üzenetek. — Hirdetések.

A halárak hatósági megállapítása.

A halárak maximálásának kérdésével foglalkozott az Országos Halászati Egyesület egyik utóbbi választmányi ülésén s ebből kifolyólag beadványt intézett a földművelésügyi miniszter úrhoz, hatna oda, hogy a hal legmagasabb árának megállapításánál előzőleg mindenkor illetékes szakértők hallgattassanak meg. Az előterjesztésnek, a mint azt lapunk f. évi október 15-i száma is közölte, meglelt az eredménye, mert az ez ügyben illetékes belügyminiszter úr körrendeletet intézett a törvényhatóságokhoz, a mely szerint felhívja azokat, hogy a halak hatósági árának megállapításánál ne mulasszanak el előzőleg megbízható és érdektelen szakértőket meghallgatni. Halászati szakértőkül a földművelésügyi miniszter úr az Országos Halászati Egyesületet, esetleg szakközegét, az Országos Halászati Felügyelőséget ajánlja.

Miután ilyen módon a dolog formai része helyes módon kielégítést nyert, bizonyára nem lesz felesleges, ha annak érdemi részét is igyekszünk tisztába hozni.

E tekintetben itt is feltétlenül abból a senki által nem vitatott általános elvből kell kiindulni, hogy a hatósági ármegállapításnak csak is a *közélelmezés* szempontjából számbavehető élelmiszereknél, vagy még határozottabban: a közélelmezésre *szükséges* élelmiszereknél van helye.

A hal húsféle eledel. Ebből a szempontból tehát mindenestre a köztáplálékok sorozatában foglalhatna helyet. Csak hogy — mindig csak az édesvizi halról beszélve — a húsféle eledel között meglehetősen különleges a helyezte.

Sokan szeretik egy kalap alá venni a vaddal. Pedig nagy a kettő között a különbség. A legfőbb talán az, hogy a mint a vadászat maga kizárólag csak bizonyos kiváltságosak *mulatsága*, úgy a vad sem jöhet soha köztáplálék számba; a halászat ellenben foglalkozása lehet a legszegényebb népelemnek is s adott

viszonyok között a hal maga is jelentős néptáplálék számba mehet. E mellett azonban mégis mindig valami nem mindennapi.

Talán legjobban jellemezhetjük a hálnak a húsfélék között való helyzetét, ha a gyümölcsnek a zöldségfélékhez való viszonyára gondolunk. A gyümölcs is a földnek az emberi táplálkozásra közvetlenül alkalmas terméke, mint a zöldségfélék, de azért még sem oly mindennapi; akár csak a hal a húsfélék között. A gyümölcs megterem a legszegényebb zsellér kertjében is, de terméke lehet a belterjesebb kereskedelmi kertészetnek is; termelhető kicsiben, termelhető nagyban. Megterem vadon is. A legkülönfélébb fajtái vannak: kökénytől, vadvadkörtétől fel az ananászperig, a kalvialmáig. Evad szerint pedig, adott viszonyok között, ugyancsak köztáplálékpótló.

Hasonlóképp a hal. Előfordul, vadon, a természetes vizekben; nevelhető azonban a kiscgazda csekély tavában épp úgy, mint a nagybirtokos száz és száz holdnyi tógazdaságában. Fajtái is igen különbözők: a silány keszgeféléktől fel a drága pisztrángig. Adott viszonyok között, de inkább csak helyenként, amint már jeleztük, szintén szerepe juthat a köztáplálkozásban is.

Hogy ez a szerepe nem nagyobb, nem általánosabb, annak legfőbb oka az, hogy, a többi húsfélékhez képest, az édesvizi hal ma már aránylag kevés. A tengerparti országokban, az emberlakta világ egy igen nagy részében, a tengeri halra nézve a helyzet megfordított. Ott a tengeri hal nagy tömegénél fogva fontosabb minden másfajta húsféléknél.

Ha az édesvizi hálnak az aránylag kisebb mennyisége miatt való csekélyebb jelentőségét egyéb húsféle élelmiszerekhez viszonyítva figyelembe vesszük, akkor nyilvánvaló, hogy a halárak hatósági megállapítására csak amazok árának hatósági megállapítása után kerülhet a sor. *A míg tehát az egyéb húsfélék árát a*

hatóság nem tartja szükségesnek szabályozni, nem szabályozhatja a hal árát sem, mert hiszen mint köztáplálék a hal általában csak azok után következik.

És itt közbevetőleg, hogy ezt a kérdést is elintézzük, megjegyezhetjük azt is, hogy az édesvízi hal nálunk ezidő szerint csak *friss* állapotban kerül a piacra a fogyasztásra. Eppen ezért egyáltalán nem alkalmas arra, hogy az üzleti spekuláció foglalkozzék vele. Az édesvízi halat nem lehet nagy mennyiségben összevásárolni, aztán elraktározni s ily módon az árát készletek felhalmozása révén jogosulatlanul felhajtani. Az ú. n. „Dauerwaare”, a hosszabb ideig eltartható áru, a mi halunknál még ismeretlen valami. Megfelelő raktártavakban az eleven halat ugyan el lehet egy-két hónapon át raktározni, de a hosszabb ideig való raktározás veszedelmét s nehézségét minden hozzáértő ismeri s tudja, hogy az efféle manipuláció tisztán üzleti számításból nagyon kockázatos dolog s kétélű fegyver. A nem eleven jegelt halnál a hűtőházakban való elhelyezés jöhetne számításba. De ennek a halnak túlnyomó zöme nem oly értékes, hogy az efféle elraktározás költségeit, eltekintve a technikai nehézségektől, megbírná.

Mindebből pedig következik az is, hogy a halnál a hatósági ármegállapításra, csak a miatt, hogy a túlhajtott üzleti spekuláció, készletek felhalmozásával, valahogy jogosulatlanul fel ne hajtsa az árakat, nem igen lehet szükség.

Most még általánosságban az volna eldöntendő, hogy van-e értelme, hogy a hatóság helyenként is megszabja a hal árát, vagy csak az országos maximálástól lehet eredményt várni? Erre a kérdésre helyes feleletet adni sokkal rehezebb, mintsem első pillanatra látszik. Az országos, egyöntetű ármegállapításokra legfőképpen oly élelmiszereknél van szükség, a melyeknek egyik helyről, piacról, a másikká való vitele, szállítása aránylag könnyűszerrel megtörténhet, vagyis olyanoknál, a melyek alkalmasok arra, hogy egyes piacok között esetleg beálló különbözőségeket könnyűszerrel ki lehessen egyenlíteni. Az ilyeneknél veszedelmes volna csak helyenként az árakat megállapítani, mert akkor megtörténhetné, hogy a hatósági áras piacról egyszerre csak eltűnne az illető élelmiszer.

A halnál, épp úgy, mint általában más állatnál, akár élő, akár leölt állapotban, ez az ide-oda szállítás semmi esetre sem egyszerű dolog, ha nem is lehetetlen, különösen kisebb távolságokra. Nem tartjuk tehát lehetetlennek, hogy a halfélék ármaximálása bizonyos körülmények között vidékenként is megtörténhet. De akkor legalább is a szomszéd, közelfekvő piacok viszonyait nagyon is figyelembe kell venni. A főváros közeli szomszédságában pl. valóban meddő dolog volna addig a halárakat hatóságilag megállapítani, amíg a fővárosban szabadok azok az árak. Az eredmény csak az lehet, hogy a vidéki piac hal nélkül marad, mert az áru könnyűszerrel a fővárosba juthat, a hol aztán még könnyebb szerrel vevőre is talál szabad áron.

Tisztába hozva már most ezeket az általános alapelveket, rátérhetünk a részletekre.

Itt mindenekelőtt az döntendő el, hogy a halak sokfélesége mellett az ármegállapítás miképp történjék? Nyilvánvaló, hogy ha a *köztáplálék* fogalmát el nem engedjük azoknál az áruknál, a melyeknél az ármegállapítás jogosult, akkor a halak igen sok fajtája egyáltalán szóba sem jöhet a hatósági ármegállapításnál. Es bizony szinte a komikum erejével hat, a mikor pl. olyanféle ármegállapításokat látunk, mint a minót lapunk f. évi szeptember 1-i számában a „Budapesti halpiacz” rovat írója be-

mutatott, a hol a hatósági árak szerint a *süllő* 240—3 K, a *kecsége* 3—320 K, a *harcsa* 3 K kilogrammonként. Mert bizony furcsa dolog az, ha valaki erővel a kecségével, vagy süllővel akar az éhező népen segíteni. Azzal ugyan mindenki tisztában lehet, hogy az ilyenféle halat soha semmiféle háborús állapot nem teheti köztáplálékká. Semmi értelme sincs tehát annak, hogy ilyen halak árát a hatóság megállapítsa. Mint a hogy nem volna értelme annak, hogy pl. a kalvil-alma árával törődjék.

Ha már most ezeket a szempontokat vesszük figyelembe, akkor azokat a halféleségeket, a melyek ritkaságuk miatt mindig csak luxusételszámba mentek, eleve ki kell zárunk azok közül, a melyekre a hatósági ármegállapításnak valami értelme lehet. A határon itt körülbelül a *ponty* van. A mi árban azon felül szokott lenni: a *süllő*-, *kecsége*-, *pisztrángfélék*, nem jöhetnek figyelembe, mint köztáplálék; épp úgy nem a *harcsa*-, a *toktfélék* sem, a melyekből most különösen is kevés, vagy egyáltalán semmi sincs a piacon, az aldunai halászat teljes szünetelése következtében. Ellenben igenis nagyobb mértékben szerepelhetnek a kevésbé tehetősek étrendjében is a *ponty*-, a *csuka*-, a *czompó*-, *márna*-, *kárász*-, *dévér*- s a silányabb *keszegfélék* is.

Ezek között is a *pontyról* külön kell szólnunk. Ez a halféleség az, amelyik leginkább kerül a felsoroltak közül élve a piacra; akkor pedig csaknem kizárólag mesterséges tógazdaságokból ered. Ettől azonban egyelőre eltekinthetünk. Elég csak azt megállapítanunk, hogy az *élő* pontynak jóval nagyobb az ára, mint a már nem élő, friss, jegelt ponty; az árkülönbség 50%-ot igen könnyen kitesz.

Az oka ennek egyszerűen az, hogy az *élőhal* szállítása, piacra hozatala aránytalan nagy költséggel és kockázattal jár, a mint azt minden hozzáértő tudja. A halal együtt rendszerint 5—10-szer annyi súlyú vizet, edényt stb. kell szállítani, illetőleg annak szállítását is megfizetni. Az *élő* ponty a jegelttel szemben, éppen ezért szintén luxusétel számba megy, a mit a békés időben észlelhető ára, különösen a többi olcsóbb fajtához képest, is igazol. Mennyisége is aránytalanul kisebb a friss jegelt árúnál, éppen ezért az *élő* ponty árának hatósági megállapítását sem tartanók megokoltnak, legalább is addig semmi esetre sem, a míg a jobb fajta húsfélék ára is, mondjuk pl. a hízott ökörhús nem kerül hatósági szabályozás alá.

Ebben a rendkívüli esetben aztán mindenestre külön elbánás alá kell esni az *élő* pontynak *nagyság* szerint. A piaci szokások szerint leginkább háromféle nagyságban történik az osztályozás: 1 kg.-on alóli, 1 kg. és 2 kg. közötti és 2 kg.-on felüli nagyság szerint. Az apró és nagy ponty közötti árkülönbség egész 100%-ig terjedhet. Már csak azért sincs semmi értelme annak ha a hatósági ármegállapítás olyan, mint aminő a már többször idézett példában, ahol egyszerűen az van kimondva, hogy: *ponty* 220 K. Ha kis pontyra vonatkozik, nem állhat nagyra; ha jegeltet ért alatta a hatóság, nem gondolhatja előre is s így tovább.

De, amint jeleztük, az *élő* pontyot sem tekinthetjük oly *szükséges* köztápláléknak, amelynél a hatósági ármegállapítás megokolt lehetne.

Maradna tehát a *jegelt ponty* s a pontynál olcsóbb fajtájú halak, a melyek szintén csaknem kizárólag nem élve, hanem frissen, jegelve kerülnek a piacra.

Ezek a halak, a mi viszonyaink között, csaknem kizárólag természetes vizekből származnak. (A *czompó* lenne esetleg kivétel, de annak nálunk korántsincs az a jelentősége, mint a külföldi, különösen a német

piaczkokon; felesleges tehát, hogy külön foglalkozzunk véle). Helyenként nagyobb tömegekben is jutnak fogyasztásra s így a köztáplálkozásra nézve is különösebb fontossággal bírhatnak, árak hatósági szabályozása is kívánatos lehet.

Hogy ez a szabályozás a mai különleges viszonyok között igazságosan történhessék, mindenekelőtt tisztában kell lenni az eljáró hatóságnak a rendes viszonyok között való piaci ár alakulásokkal. A mi rendezetlen piaci viszonyaink között, a hol különösen a vidéken, aligha történnek rendszeres árfeljegyzések, ez bizony meglehetősen nehéz dolog s sokszor csak éppen „emlékezeten” fog alapulhatni. Pedig reális alapul csak ez az ár szolgálhat. Most már aztán azt kell mérlegelni, hogy az akkori viszonyokhoz képest a *termelési költségek*, a piacravitel *költségei* mennyiben növekedtek; ha ehhez a növekedéshez még valami, az általános ár-emelkedésekkel, vagy mondjuk a pénzérték csökkenésével arányban álló méltányos haszontöbbletet is hozzácsapunk, akkor sikerülhet az árakat úgy megállapítani, hogy a különböző érdekek a lehetőségig ki legyenek elégítve.

Miután csak a természetes vizek halászatából származó halakról van szó, a termelés költségénél elsősorban a vízterület halászatáért fizetelt esetleges bérösszeg jó figyelembe. Ez azonban csak véletlenségből változhatott, ha éppen most köttetett új bérlet; bizvást eltekinthetünk tehát ettől a tényezőtől. Ellenben nagyon is fontosak a munkabérek, a szerszámok beszerzési költsége s a halnak a termelés helyéről a piacra való szállítási költsége. Mindezek a költségek jelentősen emelkedtek, az emelkedéseket tehát figyelembe kell venni. A munkabérek tekintetében aránylag könnyű lesz a tájékozódás. Már a szerszámokat illetőleg nehezebb; de, hogy e téren rendkívüliségekkel találkozhatunk, arra, tekintettel, hogy a hálófonal, kötél stb. anyagának ára az eddigiehez képest megsokszorozódott, el kell készülnünk. Épp úgy igen nagy a drágulás a szállításnál, ha fogatos fuvarokról van szó.

Hogy mindez a hal árát mennyire emelheti, az természetesen az üzem módjától is nagy mértékben függ. Más lehet a hatás a kishalász zsákmányánál s más a nagy-szabású halásztelepek fogásánál. Az igazságos mérték megtalálása is nehezebb lesz a „könyv nélkül” dolgozó kisebb halászatoknál, mint a rendes számadásokat vezető nagyobb telepeknél. Az illető vidéken figyelembe vehető üzemek ily módon való vizsgálatának eredménye lehet aztán a vidék piaci számára megfelelő eladási ár megállapítása.

Amint tehát látható, ha a halak árának hatósági megállapítására is rá kell eselleg kerülni a sornak, az csak leg-alább is az itt nagyjából felsorolt szempontok gondos s lelkiismeretes mérlegelésével történhet meg. Az a könnyelműség pedig, a melylyel egyes piaczkokon egész öltetszerűen tényleg már megtörtént, a legteljesebb mértékben elítélendő.

Répássy Miklós.

Az édesvizi halpiac helyzetéhez.

A „Halászat” tek. Szerkesztőségének

Budapest.

Becsés lapja október hó 1-én megjelent számában „Az édesvizi halpiac helyzete” címmel cikket közöl, melyhez szives engedelmével legyen szabad néhány megjegyzést íznöm.

Utóbbi időkben mind sűrűbben hangzanak el panaszok a hal túl magas ára ellen, ennek kapcsán uzsorával vádolva a kereskedelmet.

Úgy a termelő, mint a kereskedő tudja, mennyire nincs előnyére valamely kereskedelmi vagy termelői ágazatnak, ha a fogyasztó zsarolóját gondolja azokban, kik a kérdéses cikk termelésével vagy forgalombahozatalával foglalkoznak.

Ugyanezen felfogást vallja az a beadvány is, melylyel egyik halnagyertermelőnk fordult az O. H. E.-hez, kérve, hogy az ilyen alaptalan híresztelésekkel szemben az egyesület energikusan foglaljon állást.

Mint kereskedő épp ezért e helyen szükségesnek találok hangsúlyozni és adatok alapján igazolni, hogy a nagykereskedelem 10% bruttó keresetre sem dolgozik.

A legtöbb tógazda oly szerződési kötelezettséget ró vevőjére, mely szerint ez a termésnek bizonyos részét, legtöbb esetben a felét, karácsony előtt tartozik átvenni. A kistermelő egész hozamát mindjárt a lehalászás után kénytelen piacra vinni, mert tartályok hiányában, halait eltenni nem tudja.

Ehhez járul még, hogy ősszel a vadvizekből is kerül sokszor igen tetemes halmennyiség, a külföld is szállít normális viszonyok között igen sokat, úgy, hogy karácsony előtt a piac rendesen túl van terhelve és így a nagykereskedő többnyire haszon nélkül, de sokszor vesztésre kénytelen adni halait.

Áremelkedés csak február hónapban áll elő, mikor a készlet már fogyóban van. Valójában csak az a nagykereskedő keres, a kinek a termelője tavaszra teszi el hozamának nagyobb részét.

Állításom igazolására legyen szabad a következő statisztikai adatokkal szolgálnom: Vettünk 1914-ben, karácsony előtt, beleszámítva a szállítási költséget, élő pontyot kg.-onként átlag 1.60 koronáért, karácsony után 1.70 koronáért. Eladtunk karácsony előtt 1.50, karácsony után 2.— koronáért.

Az idén veszünk 2.50—3.—, vagyis átlag 2.75 koronáért, eladjuk 2.60—3.60, vagyis 3.10 korona átlagáron.

Tehát ma, midőn abszolúte halhiány van és más nem kerül a piacra, mint tenyésztett hal, sem tudunk 15% bruttó keresetet elérni. A magyar halnagyerkereskedők csak azért képesek a nagybani eladást is ily csekély haszon mellett üzni, mert mindegyik egyszersmind detailista is, üzemköltsége tehát megoszlik.

Ha normális időkben beértük 5—10% bruttó keresettel, úgy a mai viszonyok ezt, sajnos, nem engedik meg.

Főfogyasztási cikkeink: az Oroszországból, Perzsiából és Romániából importált süllő, tok, viza és lazac, a háború óta hiányzanak. Nyílt vizeink közül, melyek még adnak némi halat, az a Száva a háború kezdete óta szintén el van zárva. Maradt a középső Duna, Tisza stb. folyóink csekély halanyaga és tenyésztett hal.

Mindez pedig rendes fogyasztásunknak 30%-át sem adja. A dolog tehát úgy áll, hogy üzemköltségeink emelkedtek, forgalmunk pedig 70%-kal megcsappant.

Ily viszonyok közt kénytelenek vagyunk nagyobb haszonra dolgozni. Ugyanez áll a kiskereskedőkre is. Ezek különösen érzik az Aldunából és a Szávából elmaradt Kosárarú hiányát és így keresetük tisztán az *élőponty* forgalmazását terheli.

Már most bármennyire redukálja is igényeit a nagy- és kiskereskedő, 20—20% bruttó kereseten alul nem dolgozhat. Megjegyzem, hogy ebben benne van az elhullás, súlyhiány és elmérés is.

Ha tehát a beszerzési ár, beleértve a szállítási költséget, átlag 3 korona, úgy az anyag 4—4.20 koronán alul nem kerülhet a fogyasztóhoz. Aláírom i. t. cikk-írónak fejtegetéseit, melyek szerint a német termelők

béke idejében rendszeren drágábbak voltak a mieinknél, ma ellenben olcsóbbak.

A német tógazda most is beéri az 1.60—2 koronás árral, míg a magyar termelők 2.50—2.80—3 koronát, sőt ennél többet is kérnek.

Csak természetes, hogy a magas árak csökkentik a nagykereskedelem vásárlási kedvét.

Egyes tógazdák azon eljárása, hogy a kereskedők mellőzésével községeknek kínálják és adják el halukat, szerintem nagyon meg fogja magát bosszulni.

Ez semmi esetre nem alkalmas arra, hogy a termelő és kereskedő közt szükségelt jó viszonyt fenntartsa. Hogy a kölcsönös megértés hiánya pedig mire vezet, azt látjuk Németországban, a hol a termelők és nagykereskedők viszálykodása a pontyot a nagyáruházakba, a ruhaneműek mellé juttatta — reklámcikknek.

Zimmer Ferencz.

Szerkesztő megjegyzése. Kötelességünknek tartottuk e levelet közreadni, bár nem minden tekintetben győz meg bennünket; de nem zárkozhatunk el a szabad véleménynyilvánítás elől. A levél statisztikai adataival a „Halászat” október 1-i számában megjelent cikk statisztikai adatai legalább is egyenjogúak. Sajnos, megbízható „hatósági” statisztikai adatok nem állnak rendelkezésünkre, de legalább az abnormális 1914-iki esztendőt egyáltalán kihagytuk. Az igazság tehát minden valószínűség szerint valahol a középben lesz. Szerintünk a haldrágaság (?) elleni panasz kérdéseinek veleje nem kereshető a termelőknél sem. Hanem ott, abban az elvitázhatatlan tényben, hogy nemcsak Budapesten, hanem az országban általában, minden húsfélének, de különösen a *marhahúsfélének aránytalanul jobban emelkedett az ára, mint éppen a pontyhúsnak*, vagyis — ismételjük, a mit október 1-én is megállapítottunk — hogy a mi piacunkon a húsfélék között *a pontyhús aránytalanul olcsóbb* minden más húsfélénél, de különösen a *marhahúsnál*. Ezt kell azoknak belátniok, a kiket illet.

Pisztrángos vizek üzemterve.

Írta: Landgraf János. (Folyt. és vége).

Halállományunk szaporítása és fenntartása érdekében szerfelett fontos ezen művelet kapcsán, önkényt felmerül az a kérdés is, hogy minő halféleséggel történjen a halasítás? Ki végezze azt és hogyan, t. i. az érintett természetes, vagy a mesterséges eljárás alkalmazásával?

Nem szorul bővebb magyarázatra, hogy ezekkel ama részletteendőket érintjük, a melyek minden vízre nézve a rendszeres gazdasági kezelés keretében oldandók meg. Mint minden gazdálkodás, a vizeken üzött is, természetesen a mértékadó helyzeti viszonyokhoz tartozik simulni. Annál fogva pedig, mert az egyes vizek sok tekintetben nagyon is elütő tulajdonságúak, nyilvánvaló, hogy mindegyik önálló gazdasági objektumszámba veendő s így a mi a halászat szervezését illeti, csakis oly megoldás lehet helyes, a melyik az adott helyzeti viszonyok érvényesülésére legjobb módot és alkalmat biztosít.

Ezt az elvet juttatja dülőre a tervezet 5. §-a azzal, hogy a társulat jogkörébe utalja a gazdasági kezelés és kihasználás részleteinek a megállapítását, mindig ama keretek között, a melyeket a megoldással járó költségek és a remélhető haszon szabnak a vállalkozásnak.

Mivel a javaslat a halászati jognak bérlét útján való értékesítését tervezi, az egyes vizek vagy vízszakaszok kezelésével kapcsolatos teendők végrehajtása, vagy a

bérbeadó, vagy pedig a bérlőt terheli. Am a tervezet mindkét megoldást lehetővé teszi. Ha azonban a bérlő feladatává válik, a társulat a kötetendő bérszerződésben, tehát magánjogi úton is gondoskodni tartozik a megfelelő részletek megállapításáról és végrehajtásáról.

Halgazdaságilag ez az intézkedés azt jelenti, hogy a mikor a társulat által tagolandó vízterületek értékesítésének mikéntje tisztázódik, egyidejűleg minden egyes bérszakaszon folytatandó üzem részletei is megállapíthatnak a végből, hogy ezek alapján akár a bérbeadó, akár a bérlő kötelezettségei szabatosan megszabhatókká váljanak. Más szóval minden egyes patakra, vagy vízszakaszra nézve, szakértőileg tisztázandó az a kérdés, hogy minő halfajok tenyészthetők, azok szaporodása, fejlődése és védelme érdekében mik a tennivalók, hol és mennyiben czélszerű, avagy szükséges javítani, kell-e a halászat gyakorlását külön is szabályozni stb., stb.? Ha ezek a részletek teljesen ismertek, akkor lehet csak szó arról, hogy a végső cél érdekében szükséges bizonyos munkálatok végrehajtását a társulat saját maga végzi-e, avagy pedig bérlői által akarja azokat megvalósítani. Ennek az elbírálásánál a siker nézőpontjából támasztható czélszerűség és a gazdaságosság követelményei lesznek irányadók.

Az utóbbi tekintetben okvetlenül mérlegelendő az a körülmény, hogy az állam a társulatokat szívesen támogatja közérdekűnek elismert feladataik megoldásában. Ezek között első helyen áll a halasítás kérdése, mit halanyag díjtalan átengedésével és költőedények adományozásával mozdít elő az állam, a miért a halasítás a lehető legolcsóbban és egységesen, társulati kezelésben oldható meg. Ennek folytán a halivadék termelését és általában a halasítást, czélszerű a társulati tevékenység körébe utalni, egyebek között már azért is, mert azzal felette üdvösen befolyásolhatja a bérlők munkásságát és közreműködését. Egyébként a fennforgó esetben emellett szól az a körülmény is, hogy a Vág folyó forrásvidéken eddig is tevékenykedett négy halköltőház, nevezetesen Liptóújváron, Vichodnán, Feketevágon és L.-Teplicskán, a melyeket az állam tart fenn, ottani s most már a társulat kötelékébe utalt hegyi patakjainak a népesítése végett s így bizonyára nem lesz nehéz módját találni annak, hogy ugyanezek a költőtelepek a halászati társulat összes ivadékszükségletének a kitermelését elvégezzék.

Mindezek figyelembevételével a tervezet 6. §-a azt a fontos elvet dekrétálja, hogy a mennyiben a társulat termeli a halasításra szolgáló halanyagot, ezt csupán a termeléssel kapcsolatos tényleges kiadások megtérítése ellenében engedni át a bérlőknek. Ezen jelentékeny kedvezményvel szemben a bérlőt azonban arra kötelezi, hogy vizein a társulat részére az ikragyűjtést megengedje, az utóbbi által szabandó ár ellenében. Amennyiben az ikragyűjtés ivarérett halaknak fogását és megfejését feltételezi, a bérlők engedménye voltaképpen abban áll, hogy a társulatra nézve, ívás idején anyahalak gyűjtését teszi lehetővé. Természetesen úgy a fogás, mint a halak fejése, a legnagyobb gonddal és akként hajtandó végre, hogy a kifogott halak életben maradjanak s élő állapotban a vízbe visszabocsáttassanak, mivel a halak a bérlő tulajdonát képezik és nem a társulátét. Nem szorul további magyarázatra, hogy ez a rendelkezés is az ikra-termelést olcsóbbá tenni hivatott, mi mellett azonban az is figyelmet érdemel, hogy ilyen úton egészséges, teljesen aklimatizált ikrához juthatnak, vagyis nem ültetnek át idegenből fertőző betegséget, a mi bizony egyébként a legnagyobb elővigyázat mellett is könnyen lehetséges.

A javaslat 7., 8. és 9. §-a az okszerű halvédelmet szolgálja, három irányban.

A 7. § a halak ivását és az ivadék fejlődését zavarlatanná teendő, minden év szeptember 15-től március 31-ig terjedőleg *abszolút tilalmat* tervez, a mikor tehát senkinek, semmiféle halra és eszközzel halászni nem szabad, csak azért, hogy a halak a fajfenntartás ösztönének kielégítésében a halászók által gátolva, vagy hátráltatva ne legyenek. Első tekintetre ugyan súlyos korlátozásnak látszik ez a rendelkezés, azonban közelebbről vizsgálva, hamar kitetszik, hogy meg lehet vele alkudni, főleg, ha az elérni kívánt cél tekintetében gyakorolt üdvös hatását is szem előtt tartjuk. Annál fogva ugyanis, hogy, mint alább látni fogjuk, a társulat sportszerű horgászat számára kíván teret biztosítani, a mi tudvalevőleg a téli, vagy hidegebb időszakban a pisztrángra, saiblingra, pérhalra, szívárványos pisztrángra nézve amúgy is szünetel, egyedül a galócza fogását korlátozni jobban, mint tényleg szükséges. Ugyanis a törvényben megállapított időt is betudva, ennek a fogása június 1-től szeptember 14-ig volna csak úzhető, holott pedig azt még a jeges évszakban is szokták fogni. Ez a hátrány azonban, egyelőre legalább, nem érezteti hatását a Liptói vágvízi halászati társulat területén, nem azért, mert ott a galócza még csak mint meghonosítandó halfaj szerepel. Sőt ha meghonosult, akkor is még egyideig fokozott védelmet követel, hogy igazán gyökeret verhessen.

Külön kell megemlékeznünk a rák védelmére szolgáló azon intézkedésről, a melyik szerint az arra vonatkozó kéméleti idő nemek szerint van megszabva, azért, mert újabbkori biológiai vizsgálatok ezt tartják helyesnek és célhozvezetőnek.

További halvédelem foglaltatik a tervezet 8. §-ában, oly irányban, hogy a halakat addig nem engedi fogni, a míg azok olyan fejlettséget el nem értek, a melyik mellett feltételezhető, hogy előzőleg már szaporítottak s így a kifogott egyed, ivadékaik révén, hozzájárult a halállomány fennmaradásához. Mivel eziránt a törvény is intézkedik, csupán a pataki saibling és a szívárványos pisztrángra vonatkozólag volt szükséges a legkisebb mértéket megállapítani.

Végül ugyancsak a halak védelmére a 9. § egyenként felsorolja a halfogásnak azon módjait és eszközeit, a melyek a társulati vizeken használhatók. E tekintetben szigorúan a törvény rendelkezéseire alkalmazkodik a javaslat, azaz nem tartalmaz olyant, a mit már a törvény ne tiltana.

A következő szakaszok a halászat értékesítésének irányát, módját és feltételeit szabályozzák.

A 10-ik § értelmében a társulat területén csakis *sportszerű* halászat és rákászat úzhető.

Tudnunk kell, hogy a folyóvizek kihasználásánál, gazdasági vonatkozásban, különbség tehető ú. n. *hasznót-hajtó* és *sporthalászat* között. Amaz mentől nagyobb tömegű halhús előállításában keresi a hasznót, míg emennél mellékes a húshozam, hanem a sportérek kielégítése a főcél. A sporthalász minél nagyobb halakat akar fogni, mert azok megszerzése több fortélyllyal és izgalommal jár. Rá nézve tehát a vénebb és fejlettebb ragadozó halak értékesek igazán. Csakhogy eme követelménynek a kielégítése a húshozam apasztásával jár, mert hiszen ismeretes, hogy egy bizonyos koron túl minden állat, tehát a hal is, kevesebb húst termel, mint azon alól. Természetes következménye ez annak, hogy a kor szerint fiatal és fejletlen állat, az általa fogyasztott tápláléknak csak csekély részét használja a test fenntartására, hanem annak túlnyomó része a test fejlesztésére szolgál; ezzel szemben a korosabb állatok mindig a test fenntartására igényelnek több táplálékot s így náluk a fejlődésre jut kevesebb. Röviden szólva, a vénebb halak kevésbé értékesítik a táplálékot, mint a fiatalok s ez okon gazdasági szempontból a halakat mentől hamarabb kell lehalászni, akkor, a mikor czél-szerű piaci áruvá fejlődtek, illetve a mint megütik a törvényes mértéket. Gyakorlati szempontból, a 6 évesnél korosabb hal hústermelőképessége oly csekély, hogy már emiatt sem érdemes tovább tartani. Ragadozóknál pedig még az is lényeges, hogy veszedelmesek a náluknál kisebb testvéreikre.

Ezek megállapításával természetes tehát, hogy a sport-horgász igényének kielégítése, gazdaságilag egyértelmű a halászat jövedelmezőségének csökkentésével, a mi viszont érthetővé teszi, miért kérnek és miért kapnak a halászati jogtulajdonosok ilyen vizekért igen gyakran olyan béreket, a minőt haltermelésre alapított üzemmel dolgozók képtelenek fizetni.

Napjainkban, amikor a sporthorgászat iránti kedv és hajlam nagyban éledőben van, mint ezt a felvidéki városok intelligenciájának képviselőiből alakult sport-horgász egyesületek számának örvendetes szaporodása igazolja, nagyon is helyeselhető, hogy a halászati társulatok czéltudatosan igyekeznek a sportolók kedvtelését a maguk számára azzal gyümölcsözővé tenni, hogy számukra megfelelő sportalkalmat teremtenek. A jelen esetben szerintünk ez a cél annyival is biztatóbb, mert a helyzeti körülmények kiváló alkalmat nyújtanak arra is, hogy úgy mint Svájcban, Bajorországban és Ausztriában már régtől fogva teszik, mi is a turisztika és idegenforgalom emelésének eszközévé tegyük a sporthorgászatot. A Központi Kárpátok tőzsomszedságában eső és hazai turisztikánk legfőbb középpontjairól könnyen és olcsón megközelíthető 350 kl. hosszúságú jól halasított, tehát elsőrendű salmonida vízhalózat, olyan tényező, a melyik a horgászatért lelkesedők széles rétegeit készíti eme vidék felkeresésére; mivel pedig az ilyen, mulatáságukért szívesen áldozó idegeneknek nyomában nemcsak a halászati jog értéke emelkedik rohamosan, hanem számos vonatkozásban hasznát látja annak e vidék lakossága is, eme cél az általános érdekek szempontjából is üdvös hatásúnak ígérkezik.

A tervezet 11. §-a a halászati jog értékesítése okából szükséges tagolás iránt rendelkezik és e célból 14 bérleti szakasz rendszeresítését tervezi. A tulajdonosok szerinti 29 parcella helyett a jövőben tehát csak 14 oly vízterület lenne, a melyik önállóan hasznosítható. Ennek a felosztásának előnyei akkor szembeötlők, ha figyelembe vesszük, hogy nemcsak a meder középvonala által történt elkülönítést szünteti meg, hanem módot nyújt arra, hogy minden egyes bérleti szakasz már kiterjedésénél fogva is alkalmassá váljon az okszerű gazdálkodásra.

Minden egyes bérleti szakasz birtokosa, a szomszédaitól teljesen függetlenül úzheti a halfogást, ellenben velük karöltve, a legteljesebb összhangban hivatott a gazdasági kezelést végezni. S a mikor a társulat az egyes bérlok tevékenységét a kötendő szerződés alapján szabályozza, nem tesz mást, mint dülőre viszi azt a tevékenységet, melyet a víz minden szakaszán okvetlenül foganatosítani kell, hogy a halállomány fokozható és sikerrel fenntartható legyen. Ezt a törekvést annál inkább értékelnünk kell, mert alig akad olyan bérleti szakasz, a melyik ne nyerne a szomszéd helyes eljárása és ne veszítene ennek helytelen kezelése által. A köztük

fennálló érdekközösség önkényt folyik a pisztrángfélék vándorló természetéből. Hiszen ismeretes, hogy a halaknál a szülői gondosság főleg az ikrák keltetésére és az ivadék fejlődésére alkalmas helyeknek felkutatásában és kiválasztásában nyilatkozik meg. Általánosan tudott dolog az is, hogy evégből egyes fajták hónapokon át tartó, száz és száz mértföldnyi utat tesznek, csak azért, hogy a fajfenntartásnak hódoljanak. Megteszik ezt a pisztrángfélék is; vándorlásuk azonban soha sem terjed a vizek pisztrángos színtáján túl s abban áll, hogy az ívást megelőzőleg kisebb-nagyobb seregben a folyás ellenébe vonulva keresik az ívóhelyeket. Legmagasabbra hatol a pisztráng, mert a források közelében kínálkoznak csak azok a helyek, a hol a víz nagyon hideg, hőfoka azonban a 0° alá nem száll, a mellett levegővel bőven van telítve, mennyiségre nézve lehetőleg állandó, miáltal az ikrák és a kikelt ivadék sorsát, a szülők biztosítva látják. A mint az ivadék eléggé megerősödött, rendszerint az első év őszén, mind lejjebb és lejjebb ereszkedik, mert emelkedő táplálékszükségeit a nagyobb patakban inkább kielégíthetik, mint a kisebbben. Látható ezen természetes folyamatból, hogy a felsőbb szakasz ívóhalát az alsóbb szakasz szolgáltatja, az utóbbinak növendékanyaga pedig a felsőbb szakaszból jut oda s így ez a közvetlen szomszédos bérlési szakaszok kezelőit olyan feladat elé állítja, a melyet csak együttesen oldhatnak meg kifogástalanul. Jóllehet nincsen kizárva annak a lehetősége, hogy egyes hosszabb mellék-patak önmagában is alkalmas kifogástalanul a szomszédos vizektől független kezelésre, a legtöbbször mégis több szomszédos bérszakasz tulajdonosa jut olyan érdekközösségbe, a mely őket együttes munkálkodásra utalja. Főleg az az eset gyakori, hogy a főpatak bérlője az ezen patakba torkoló mellékág bérlőjével kényszerül kellő egyetértéssel dolgozni, azon okból, mert mint ismeretes, a főpatakok rendszerint a szomszédos mellék-patakokból népesülnek.

Különben az értékesítés okából történő tagozást, a már említett gazdasági követelményeken kívül, más helyi és célszerűségi okok is befolyásolják. Így pl. egyáltalán nem mellőzhető az a gyakorlati szempont, hogy a nehezebben hozzáférhető vizeket, mint az egyes patakok végső ágait, tanácsos nagyobb bérszakaszokba tömöríteni, mint a kényelmesebben elérhetőket. Bizonyára ez érvényesült akkor, a midőn a jelen esetben a Vág folyón 5,3 és 6,3 kilométer hosszúságú bérszakaszokat találunk, míg a mellék-patakokon 74,9, 46,2, 44,0, le egész 165 km. hosszúságúakra akadunk a tervezetben. Nézetünk szerint ez a felosztás nem tekinthető véglegesnek, hanem olyannak, a melyet a kialakuló szükség szerint kell majd még módosítani.

A 12. § a bérbeadás mikéntjét szabályozza. Első feltételként azt köti ki, hogy a társulat által megállapított bérszakaszok, teljes egészükben, további megosztás nélkül értékesítendőek.

A bérbeadást a társulat eszközli, mindig nyilvános árverésen s a vonatkozó feltételek és szabványok előzetes közhírrététele mellett. Egyesek anyagi érdekeiről lévén szó, a társulat mint ezen érdekek képviselője, akkor jár el helyesen, ha a szabad versenyt a nyilvánosság előtt érvényesíti.

Hogy a bérjövedelem minden egyes szakaszon az érdekelt halászati jogtulajdonosokat vízterületük aránya szerint illeti, az a tulajdon fogalmából folyik s külön megokolásra nem szorul.

Külön értékelendő ellenben ezen szakasznak ama rendelkezése, a mely szerint azonos bérjáratok közül

elsőbbséget élveznek a törvényesen alakult sportegyesületek. Ezen kedvezményrel ugyancsak a sporthorgászat terjedésének kíván a társulat szolgálatára lenni. Tapasztalás szerint másutt, de nálunk is, az ilyen egyesületek valósággal iskolái a szóban forgó egészséges, veszélytelen és felette üdítő sportnak. Emellett még azzal is nagy szolgálatot tesznek, hogy szervezetüknél fogva könnyen távol tarthatják a megbízhatlan elemeket; továbbá pedig, hogy biztosíthatják az évi szákmány rendszeres számbavételét és ezzel a helyes gazdálkodás egyik igen lényeges tényezőjének: a vizek haltermőképességének szabatos megállapítását. Ha mindezek mellett még arról sem feledkezünk meg, hogy a haltenyésztést űző sportegyesületek nagyban hozzájárulnak a szakértelem terjesztéséhez is, részünkről ezen egyesületekben a halászat ügye számára oly tényezőket látunk, a melyek a közérdek nézőpontjából is megérdemlik a méltányolást.

Ugyanez a szakasz utolsó bekezdése egy olyan kivételt rendszeresít, a mely a társulási kényszer feszélyező hatását igyekszik némileg enyhíteni, akkor, ha ez a társulati cél kockáztatása nélkül végezhető. Nevezetesen, mivel mint fentebb említve volt, ha kivételesen is, de akadhatnak olyan bérszakaszok, a melyek a szomszédosoktól függetlenül gazdaságilag okszerűen hasznosíthatók, az üzemtervnek ezzel a körülménnyel okvetlenül számolni kell. Annál fogva pedig, mert erre nézve alapvető kellék, hogy az illető bérszakasz egyetlen tulajdonos birtoka legyen, a tervezet csupán az ilyen tulajdonosra nézve enged meg azt, hogy halászatát saját maga értékesíthesse. Nehogy azonban ezáltal a társulati cél bármi tekintetben szenvedjen, egyidejűleg biztosítja a társulat számára azt a jogot, hogy a gazdálkodás részleteit előzetesen ne csak megállapíthassa, de azok végrehajtását is ellenőriztethesse s ha a gazdálkodást később is bármikor a társulat feladatára nézve károsnak találná, az engedményt visszavonhassa. Kitészik ezekből, hogy a szóban forgó kedvezmény olyan előfeltételekhez van kötve, a melyeket helyesen érvényesítve, a társulatot kár nem érheti.

A tervezet 13. §-a a bérterületeknek albérletbe való adását tiltja, azon okból, mert a társulatnak fontos érdeke fűződik ahhoz, hogy mindenkor azzal az egyénnel álljon szemben, a kivel szerződött és ne olyanokkal, a kiket a bérlők jogosítottak halászatra.

A 14. § a bérletek tartamát rendezi, a legrövidebb időtartam megállapításával. Nem szorul bővebb magyarázatra, hogy a rövid tartamú bérlet, úgy mint a mezőgazdaságban, a halászati üzemnél is feltétlenül megboszoszulja magát abban, hogy *zsarolásra* vezet. A dolog természete enél fogva a halak gondozása, az ezzel járó munka és költség csakis évek múltán válik a bérlőre nézve hasznóhajtóvá. A ki tehát ilyen feladatra vállalkozik, annak eleve bizonyosnak kell lenni abban is, hogy a használat során hozott áldozatai megtérülhetnek. Más szóval, minél hosszabb a bértartam, annál okszerűbb lehet a bérlő gazdálkodása és annál inkább enyhülnek a bérbeadó és a bérlő érdekei közötti ellentétek.

Mivel a társulati vízterületeken az előadottak szerint nemcsak a társulat jogosíthat egyeseket a halászat üzésére, hanem a bérlők, sőt ama tulajdonosok is, a kik halászatukat maguk értékesíthetik, továbbá, mivel a társulatnak nem kicsinylendő érdeke az, hogy csupán egyénileg megbízható, a társulati cél és törekvéseket tiszteletben tartó egyének jussanak ehhez a joghoz, indokolt és jogosult az a kikötés, melyet a tervezet 16. §-a tartalmaz s a melyik azt célozza, hogy kiki az

által a jogosítottért felelősséggel tartozik abban az értelemben, hogy az üzemtervellenesen üzött halfogásból eredő s a társulatot érhető kárt a társulatnak megtéríteni tartozik. Például, ha valaki, a kit a bérlő jogosított halászatra, tömegesebben fogott mértéken alóli pisztrángokat, eltekintve attól, hogy kihágást követett el és azért büntethető, még a társulatnak a halállomány csökkenéséből eredt kára is megtérítendő lesz a bérlő által.

A 16. és 17. §-ok az üzemterv szabványainak szankciót adni hivatottak. Azok szerint a társulatnak jogában áll a halászatot üzőkkel szemben ellenőrzést gyakorolni, e végből az egyesek halászszerzőségeit, sőt az általuk fogott halakat is megvizsgálni. A mennyiben pedig visszaélések tapasztalhatók, nemcsak joga, de kötelessége a társulatnak az illetőket a halászati kihágás elbírálására hivatott rendőrhatalóság kezére juttatni és megbüntetésüket szorgalmazni.

Ime ekként kapcsolódik a halászati társulat tevékenysége halászatunk fenntartásába, illetve fejlesztésébe. A ki ismertetésünket figyelemmel olvasta, bizonyára osztani fogja abbéli nézetünket, hogy a társulatok, mint törvényes szervek, minden tekintetben alkalmasak a halászatnak gazdasági alapon való művelésére. Nincs olyan helyzet, a mikor kellő szakértelemmel és jóakarattal a viszonyokhoz simulva, eredményes munkásságot ne folytathatna. A ki pedig kételkedik ebben, azt ma már a tényleg elért eredmények egész sorával győzhetjük meg arról, hogy különösebb anyagi áldozatok nélkül, csupán a megoldás észszerű szervezésével, meglepő sikerek érhetőek el. Méltán állíthatjuk tehát, hogy ott, a hol a közvetlen érdekelteket komoly szándék hatja át, könnyen és gyorsabban mint gondolnánk, módjukban áll a halászatban rejlő értéket nem csak megmenteni, de a nemzeti vagyoni jelentékeny tényezőjévé fejleszteni. Nem akadályozza ennek az sem, a mit egyesek állítanak, a kik azt hirdetik, hogy a társulat működését mindaddig meg nem kezdheti, a míg régebbi keletű bérletekből eredő szerzett jogok el nem enyésznek. Ők t. i. azt képzelik, hogy az üzemterv szabványai nem alkalmazhatók azokra, a kik az üzemterv létrejövetelét elől lépnek szerződésre.

Kétségtelen, hogy a társulat nem szüntetheti meg a szerzett jogokat, vagyis az a bérlő, a ki a halászati társulat alakulása előtt magánjogi alapon szerzett magának a halászásra jogot, az, eme jognak mindaddig birtokában maradhat, amíg szerződése le nem jár. De másrészt az is bizonyos, hogy a mint a társulat megalakult és üzemterve hatályba lépett, vizein a halászatot *senki sem üzheli másképp mint az üzemtervnek megfelelően*. Ezt a feltételt egyrészt hatósági rendelkezés biztosítja, másrészt természetes folyamánya annak, hogy a bérlő sem gyakorolhat több jogot mint a tulajdonos; már pedig nem vonható kétségbe, hogy a tulajdonost és vízbirtokát terhelik az üzemtervben megszabott kötelezettségek. Terhelik tehát a bérlőt is, annak dacára, hogy szerződését előbb kötötte. Ezokon vagy önkényt behódol a közérdek megoltalmazására törvényes alapon életbeléptetett rendelkezéseknek, vagy pedig, ha megszegi azokat, a hatóság által alkalmazandó büntetések fogják őt eme rendelkezések tiszteletben tartására kényszeríteni. Csupán a bérszakaszok felosztását illetőleg támadhatnak akadályok, de a melyeket megfelelő átmenettel a legtöbbször nem nehéz elhárítani, különösen olyan bérlőkkel szemben, akik helyesen értékelik a társulat által érvényre juttatni szándékolt gazdasági törekvéseket.

Miként lehet a hálók használati tartamát meghosszabbítani?

(fs.) A halfogószerszámok között kétségkívül a hálók a legelterjedtebbek. Az ezen csoportba tartozók közös vonása az, hogy hálósövetből, ú. n. *léhésből* készülnek, a melyet az eszköz rendeltetése és használatának mikéntje szerint, vagy kötelekre — halászosan *inakra* — vagy pedig fából, illetve fémből való kávékra, abroncsokra stb. feszítenek. Úgy a léhést, mint az inakat növényi rostokból sodort fonalakból kötik, illetve verik, leggyakrabban a kendert és a pamutot, ritkábban a lent használva erre a célra. Azelőtt a fonalat házilag készítették, ma ellenben inkább a gyáripar foglalkozik előállításával, mert ennek a termékei egyenletesek, puhák és e miatt hajlékonyabb, mindezek mellett pedig olcsóbb is. Ámde a gyáripar révén ma már másféle rostosanyagokat is dolgoznak fel fonallá, illetve kötélle. Így a manilarostot, a sisalkendert, kokuszrostot, állati szőröket, sőt legújabbban már drótból készült köteleket is használnak a halászok húzókötel gyanánt.

Nálunk főleg a kender használatos, s csak újabban kezd a pamut tért foglalni, olyan erővel azonban, amely nem hagy kétséget arra nézve, hogy a jövő az övé, mivel olcsóbb és tartósabb amannál. Különböző száraz állapotban mindkét anyag elég tartós, könnyen romlanak azonban vizes vagy nedves állapotban. A tudomány szerint azért, mert ilyenkor a hasadó- és a penészgombák romboló hatásának, a vizekben pedig egyes állatkák, mint a vízi bolhák és némely rovarálcák rágcsálásának esnek áldozatul. Mivel pedig úgy az egyes húzóhálóknak, mint a tömegesen használt apróbb szerzősámokban, aránylag nagy összeg fekszik, mondanunk sem kell, hogy minden halászra nézve fontos annak ismerése, miként lehet ezen eszközök használati tartamát megfelelő előkészítés és kezelés mellett meghosszabbítani.

A pusztulás megakadályozásának egyik leglényegesebb eszköze a *hálók tisztántartása és minél gyakoribb szárítása*. Az az iszap ugyanis, mely munkaközben a hálóra rakódik, azzal hogy a fonalakat burkolja, lehetetlenné teszi azoknak hamarosan való megszáradását. Igen, de az iszapban tömegesen él az említett ártalmas gombafélék csírája is, tömegesebben, mint a tiszta vízben s így érthető, hogy addig, a míg a fonal nedves, azon eme szervezetek gyorsan kifejlődnek és ugyancsak ronszolják a hálót mindaddig, a míg életfolyamatuknak a háló tökéletes kiszárítása véget nem vet. Amint tehát valamely halfogószerszám használata megszűnik, az mindenkor tiszta vízben alaposan leöblítendő s lehetőleg felakasztva, a szabad levegőn minél hamarabb megszáradtató úgy, hogy ne csak a léhés, de az ezt tartó kötelek, még a parák, vagy uszók és a súlyozók alatt is tökéletesen megszabaduljanak a víztől. Mint ösmere, a halászok a szárítást az u. n. *teregetőkön* végzik, a melyek sorosan a földbe ásott sudár fatörzsekből állanak s azoknak ágcsapjaira a felín és alínnál fogva úgy akasztják fel a hálót, hogy ne csak a levegő jár-hassa mentől jobban, de a halász is könnyen áttekinthesse minden részleteit, nevezetesen észrevehesse és kijavíthassa a netán támadt szakadásokat. Helytelen és elhibázott eljárás azonban a száradó hálót soká a teregetőn hagyni, amennyiben ugyanazok a természeti erők, amelyek a háló fehéritését eredményezik, lassanként a fonal rostjait is megtámadják és porhanyóvá, szakadóssá teszik. Ennek elkerülésére a teljes kiszáradás után a hálót földél alatt esőtől védve, lehetőleg jó szellős szobában elraktározni. Tanácsos e végből ritkaszővésű zsákba

csomagolni, a zsákokat azonban nem szabad a földre állítani, hanem alkalmas módon szabadon kell felfüggeszteni.

Németország némely vidékén a hálószíneket úgy építik, hogy ott a csomagolt és felfüggesztett hálót időnként még kénezní is lehet. Az ennek folyamán keletkező gázok ugyanis a hálót átjárva, az abban élősködő ártalmas gombákat és baktériumokat elpusztítják. Hasonló célt szolgál azoknak az eljárása, akik hálóikat cserző eljárásnak vetik alá, azért, hogy az érintett roncsoló szervezetektől megóvják. Am a hálók ezáltal rendszerint sötétebb színt öltenek, a mi azonban azzal az előnnyel jár, hogy kivált nappal a halak kevésbé riadoznak tőle, mint a nyers és világosabb színűtől.

Emez anyagok közül igen nagy szerepe van a *kátránynak* és a kátrányszerű anyagokból való *karbolineumnak*. Am a kátrány mint óvószer, ha helyesen van alkalmazva, tartós és kifogástalan. Csupán egy baja van, az, hogy a vele való bánás némileg körülményes, ha biztosítani akarjuk, hogy a hálót tökéletesen átitassa. Erre pedig okvetlenül törekednünk kell, mert ha a fonalat csupán burkolja, a levegő hatásától függetlenített fonal rostjai között a baktériumok annál jobban tenyészhetnek, a hálót szakadóssá, egyébként pedig keménynyé és súlyossá teszi. Ez utóbbi tulajdonságokra tekintettel, főleg az apróbb szerszámokat, mint a varsát és a bokorhálót szokták főleg kátrányozni.

A mi a kátrányozás foganatosítását illeti, mindenkéltől azt kell megemlíteni, hogy fakátrányt alkalmaznak s legfeljebb $\frac{1}{5}$ résznyi kőszénkátrányt kevernek hozzá. Mivel a kátrány hígabb és sűrűbb anyagok keveréke folytán nem egyforma minőségű, legelső sorban azt megfelelő nagyságú üstben, folytonos kavarással közben annyira felmelegítik, a míg egészen egyöntetű híg folyadékká alakul. Majd az üstöt leemelik a tűzről s aztán teljesen száraz hálót, a maga egészében egyszerűen beleteszük a fürdőbe, vagy pedig egyik végénél fogva lassan végig húzzuk azon, olyan tempóban, hogy a fonal teleivódhasson kátránnyal. Az üstnek a tűzről való eltávolítását az teszi szükségessé, hogy az üst falai a tűzön melegebbek, mint a kátrány s így a hálónak megégését eredményezhetné, a mi természetesen mindig és lehetőleg kerülendő.

Sokan ezen baj elkerülése végett a kátrányozást nem is abban az üstben foganatosítják, a melyekben az előforraltatott, hanem külön faedényben vagy cementmedenczében végzik, olyan módon, hogy az ezekben tett hálókra a megolvasztott kátrányt ráöntik és abban 5—10 percig állni engedik. Majd a hálót az edény felett kifacsarják és kiterítve jól megszáritják. A kátrány párolható részei elillannak s csupán az olajos és szilárd alkotórészei maradnak a hálón.

Jóval könnyebben kezelhető ennél az *avenarius karbolineum*, a mely teljesen folyékony s legfeljebb télen igényel némi felmelegítést. A karbolineumot jól fedhető fa- vagy cementtartályokban tarthatjuk s azokba közvetlenül berakhatjuk a hálókat is, a melyek 6—12 óra alatt, ha tökéletesen szárazon kerültek oda, kellően átívódnak. A fürdő után a hálókat facsaró gép alá bocsátják s a visszamaradt anyagot tovább használják. A mennyiben a háló, körülbelül súlyának $\frac{1}{10}$ -ed részével, csökkenti a készlet súlyát, szükség esetén természetesen pótlásról is kell gondoskodniok. Az ezen munkát végzőkre nézve fontos tudni azt, hogy a karbolineum a szemekre veszedelmes, tehát esetleges freccsenés ellen a munkásoknak védekezni kell. Érdemes azt is felemlíteni, hogy az angolnak élénk szaglószerűkkel a karbolineum szagát hamar megszimatolják s mert nem szenvedhetik, az elől

kitérnek. Angolnafogóeszközöket tehát nem szabad impregnálni.

Ös idők óta használják továbbá a hálókra a rothadás ellen való oltalmazására, a különböző s egyes növények héjában elég bőven található *cserzőanyagokat* is. Jelezzük azonban, hogy a hálók cserzésének a hatása egészen elüt attól, a melyet az állati bőrök cserzésénél tapasztalunk, a mennyiben a hálónál nem eredményez maradandó hatást, mint a bőrnél. A hálónál ugyanis a cserzőanyagok egyszerűen telítik a léhész fonalának rostjait, hasonló feladatot végezve, mint a minőt a festőanyagok teljesítenek. Éppen ezért, ha a háló vízbe kerül, úgy mint a festék, a cserzőanyag is lassanként föloldódik s végre teljesen kilúgozódik a rostok közül; azaz a cserzési eljárás csak akkor célhozvezető, ha időnként megismételjük. Különbben a cserzőanyagok fixirozásának is van már módja. Ez pedig abban áll, hogy a hálót a cserzést megelőzően olyan anyagokkal telítjük, melyek a cserzőanyagokkal kevésbé oldható vegyületeket adnak s így a kilúgozásnak ellentállva, a hálót védik. Ez az eljárás azonos a szövettfestésnél alkalmazott *csávázással* vagy *páczolással*. Kitévő hálópáczolóanyagot bírnak a *káliumbikromát* vagy *kettedkromsavas káliumban*, mely só, sárgás-vörös és kemény, vízben oldható jegeczetek képez. Ilyen továbbá a *tímsó*, a *réz-* és a *czinkgálicz* is.

Hajdanában leginkább egyes fanemek kérgéből, így a tölgy, a nyír, a vörös fenyő megreszelt héjából főzték a cserzőanyagokat. A főzetet leszűrték s többnyire ráforrázták a hálókra, a melyeket aztán órákon, sőt napokon át hagytak ebben a lében. Manapság itt-ott már csak a *querbracho* nevű fa héját alkalmazzák még, mint a mely cserzőanyagokban aránylag gazdagabb, mint as említettek. Hogy pedig azok hatóanyagja le ne hulljon a hálóról, ezt teljes kiszáradás után még keményítő fürdőbe is áztatják, olyanba, a minőt a fehérneműek keményítésére használnak. Állítólag ettől a háló még símább is lesz.

Legáltalánosbb használatnak azonban a *katechu* örvend, mely egyes keletindiai akáczfák kérgéből készül s a kereskedésben sötétbarna, leveles darabokban kapható kész cserzőanyag. Tartalma szerint körülbelül a fele része áll ilyenből s melegvízben könnyen oldódik. Hogy szennyeit távolítsuk a hálótól, célszerű zacskóba foglaltan főzni. A mennyiben pedig a némileg olajos fonalat a cserzőanyag nem jól fogja, a hálók előzetesen zsírtalanítandók is oly módon, hogy előbb néhány órára meleg *szódalúgba* (1 kg. szóda, 100 l. víz), vagy közönséges *hamulúgba*, esetleg *mészvízbe* (1 kg. frissen oldott mész, 100 l. víz) áztatjuk. Kátrányozásnál vagy karbolineumozásnál ez azért nem szükséges, mivel ezen anyagok magok is oldják a zsírt.

Katechuoldatok készítésénél 50 kg. hálósúlyra 10 kg. katechu számítandó, a mely annyi vízben lesz oldandó, a mennyi a háló teljes elborításához éppen szükséges. Az oldat forralandó s közben folytonosan kavarandó. A hálót vagy közvetlenül az üstbe adjuk, vagy más edénybe fektetjük s a főzetet reá forrázzuk. Mivel a hálóhoz rendszerint sok levegő tapad s az a léhést a fürdőben emelgeti, gondoskodnunk kell az ilyen kiemelkedő részek visszaszorításáról esetleg azzal, hogy megfelelő nehezéket is rakunk rá, mivel elengedhetlen, hogy a háló minden egyes része egyformán telítődjék. Több, esetleg 24 órás ázás után a hálót kiemeljük a fürdőből és kellően kiterítve, megszáritjuk, majd előlről kezdjük az áztatást s annyiszor ismételjük, a míg a fonal sötét színe a rostok telítődéséről kétségtelen bizonyítékot

szolgált. Ennek megállapítása után kerül a sor a páczolásra, mivégből 1:100 arányban káliumbikromát, esetleg réz- vagy cinkgáliczoldatba mártjuk és újból megszáritjuk. Am a háló csak ennek utána használható. Ha aztán a használat során színe halványul, a mi annak a jele, hogy a cserzőanyag a rostok közül kilúgozódott, akkor a cserzési és páczolási eljárás újból megismétlendő.

Figyelembe véve, hogy a nem gondozott, vagy a helytelenül kezelt hálók tapasztalás szerint már néhány-szori használat után is annyira megfűllednek, hogy tiszta vízben húzás közben is rongyolódnak, holott helyesen kezelték, folytonos használat mellett is 6—7 hónapig akadálytalanul szolgálnak, nem szorul további bizonyításra, hogy a hálók gondos öblítése és tisztítása, valamint azoknak a rothadást gátló folyadékokkal való impregnálása olyan munka és kiadás, a melyeknek árán a halász több hálót takaríthat meg.

Hogyan gazdálkodjunk folyóvizekben?

(Folytatás.)

A csuka gazdasági jelentősége mindenekelőtt piaci értékében rejlik, a mennyiben húsát általánosan kedvelik, az tehát mindenütt keresett és mindig jó áron kel. Halaszvízeinkben betöltött szerepét részben károsnak, részben pedig hasznosnak kell mondanunk. Olyan vidéken, a hol csupán nemesebb és értékesebb fajtájú halakkal kellene és lehetne táplálkozni, kétségkívül nagyon érzékenyen károsítaná a gazdaságot, főntebb ismertett kedvezőtlen táplálékértékesítő tulajdonsága folytán. Önkényt folyik tehát ebből a gazdára nézve az a kötelesség, hogy a csukát tűzzel-vassal pusztítsa minden olyan vízből, a melyeknek használatát értékesebb halfajok rendszeres termelésére alapítja. De hát vannak olyan vizek is, a hol a csuka szívesen látott vendég, s gazdaságilag egyenesen hasznos hal számbaveendő. Vannak vizek a hol értékesebb halak egyáltalán nem tenyészthetők, ismét mások, hol ha tenyészthetők volnának is, őket egy vagy más okból lehetetlen kifogni. Am az ilyen vizekben a csuka nagyon is hasznos szolgálatot tesz azzal, hogy az ott tenyésző, esetleg megtelepült, gazdasági értékkel nem bíró silány halakat (gazhalakat) pusztítja és saját súlyának gyárapításában értékke változtatja, olyan értékke, a melyet, ha másként nem, horog segítségével meg is szerezhethünk, mivel hogy szívesen megy a csalira. Még jelentősebb szerepet tölt be egy más irányban. Nevezetesen, mint ismeretes, halaszgazdaságban is érvényesülni kell annak az elvnek, hogy adott területen csakis egy bizonyos számú halat lehet okszerűen táplálni, vagyis hogy az állatlétszámnak a terület minőségéhez alkalmazottnak és állandónak kell lennie. Ezt az elvet tudvalevőleg csakis a lecsapolható halastavakban lehet kellően érvényre juttatni, míg a nagyobb le nem csapolható tavakban, még inkább pedig a folyóvizekben megközelíteni is bajos. Nos a halak rendkívüli szaporasága mellett vajmi könnyen megeshet, hogy olyan vizeknél, a melyek híjával vannak a tökéletes lehalászás lehetőségnek esetleg jóval több ivadék marad vissza a tenyésztendő féleségekből is, mint a mennyi kívánatos és szükséges s így azok az idősebb évjáratbelieknek a táplálékfogyasztásban felesleges és olyan versenytársaikká lesznek, a melyek a vizet túlnépesítik s a hozamot a minőségben előálló silányság folytán nagyban csökkentik. Ezen felül megeshet az is, hogy a tenyészteni nem óhajtott egészen silány féleségek is

nagyban elszaporodnak az ilyen ki nem szárítható medrű vizekben s olyan helyzetet teremtenek, mely a fentiek értelmében lesz megítélendő. Az ilyen úton keletkezett felesleg az, a mit a tógazda gazhal néven ismer, s a melyek értékesítésére a csuka nagyon alkalmas hal. Ilyen esetekben tanácsos akként gazdálkodnunk, hogy a nemesebb békés halakat tekintjük *főhasználatnak*, a nemes halfajták ivadékfeleslegét, valamint a gazhalakat pedig a csuka által értékesítendő *mellékhasználatként*.

Ezzel kapcsolatban czélszerű lesz egy újabban sokat vitatott kérdést is felvetnünk, nevezetesen azt, hogy vajjon gazdaságilag helyeselhető-e a csekélyebb értékű halféleségeket némely értékesebb fajták által kiszorítani akarni. A mennyiben esetünkben tulajdonképpen egy ragadozó: a csuka által való helyettesítésről van szó, a felelet a következőkben áll. Közgazdaságilag előnyösebbnek kell tekintenünk, ha a vízben kínálkozó hal-táplálékmennyiséget békés halak útján értékesítjük, legyenek ezek bár csekély értékű halféleségek, mivel csak azzal lesz mentől nagyobb tömegű halhús kitermelhető, a mi köztáplálkozás tekintetében, különösen a jelenlegi súlyos viszonyok közepette, legfőbb feladat. Már szorosan vett halgazdasági szempontból nem felelhetünk a kérdésre ily határozottan, mivel annak eldöntésére adott helyzeti viszonyok vannak lényeges befolyással. Ugyanis, ha a csekélyértékű békés halivadékok helyben sikerül értékesíteni, akkor halgazdaságilag is előnyös ilyen kvalitású halakat termelni, habár csak olcsón sikerül is rajtok túladni. Amde, ha az értékesítést csupán távolabb eső és emiatt költségesebb szállítást feltételező piacok közvetítésével bírjuk megoldani, akkor vajmi könnyen állhatnak elő olyan helyzetek, a mikor a nagyobb fogási és szállítási kiadások megtakarításával gazdaságosabb lesz, ha a nagyobb tömegű és olcsóbb békés halak helyett kisebb mennyiségű, de jobban fizetett ragadozó hal alakjában visszük termésünket piacra.

Ama vizeknél időzve, a melyekben a csukának gondozása gazdaságilag indokolt, lássuk már most minő úton-módon szolgálhatjuk ezt a czélt? Legelső sorban is védenünk kell őt épp az ipar és a kultura révén támadható bajok és ártalmak ellenében. E tekintetben fontos az, hogy a csuka ne legyen híjával a neki szükséges ivóhelyeknek, illetőleg, hogy az állatok a várható kora tavaszi vízállás mellett akadálytalanul megközelíthessék eme helyeket. Holtmedreknél, avagy a vizek mentén elterülő afféle mocsaras vagy sáros helyeknél gondoskodnunk kell olyan árkok nyitására, a melyeken át az anyahalak kijuthatnak, az ivadék pedig visszatérhet a mederbe. Igyekeznünk kell továbbá a szélvizeken, olyan részletek létesítésére, a hol bokrok vagy növények között a csuka megpihenhet és ha módunkban áll, lehetőleg gondoskodjunk arról is, hogy a vízállás úgy az ivó-, mint a pihenőhelyeken minél szűkebb határok között változzon. Kivált az ívás idején fontos a vízállás állandósítása, mert ama körülménynél fogva, hogy a hal sekély vízbe rakja petéit, aránylag csekély vízszínváltozás mellett és nagy mennyiségű ikra megy veszendőbe. Vajmi gyakori jelenség az is, hogy a változott vízállás miatt, a már kikelt ivadék nem talál utat a mederbe, hanem visszamarad a kiszáradásnak kitett egyes mélyedésekben. Természetesen ilyen esetekben a gazda saját magának tesz szolgálatot azzal, ha a biztos pusztulásnak kitett apró halakat a legalkalmasabb módon vissza juttatja a mederbe. Sok helyen kora tavasszal nagyban divik a béka fogás, hogy a piacokon keresett békacombszükségletet kielégítsék. Evégből egyesek mindenféle eszközzel felszerelve vonul-

nak ama helyekre, a hol a csuka is ívik, a béka fogás ürügye alatt. Ha aztán akad egy-egy csuka, a melyet a köteles óvatosság hiányában ilyenkor könnyebben megszerezhetnek, mint egyébkor, természetesen azt sem hagyják ott. Nos az ilyen halorzókkal szemben is védekeznie kell a gazdának, annál is inkább, mert azalatt, hogy a vízben föl alá taposnak békákat kutatva, óriási számmal semmisítik meg úgy a petéket, mint a halzsengeket. Mivel nálunk a halászati jog fogalma minden vízi állat fogását magába foglalja, tehát a béka fogást is, legjobb ha a halászatra jogosított a béka fogókat is kitiltja vizeiből.

(Folyt. köv.)

KÉRDÉSEK ÉS FELELETEK.

Kérdések.

9. Mivel ajánlatos tógazdaságban használt új hálót impregnálni? T.

Feleletek.

9. A tógazdaságokban használt hálókat impregnálni felesleges. Az impregnálás maga elég kényes munka s az ahhoz való készültség inkább csak nagy üzemeknél fizeti ki magát. Az impregnálás is legfőképp olyan hálók-nál szükséges, amelyek huzamosabb ideig, hónapokig vannak folytonosan a vízben.

A tógazdaságokban a hálók gondozása legfőképpen azok tisztántartásában álljon. Minden halászat után jól ki kell a hálót mosni, az iszaptól kiöblíteni s aztán kiszáritani.

A tógazdaságokban különben a hálóknak legnagyobb veszedelme télen a teletetőkben való halászat, a mikor a jég vágja össze a hálót. Erre kell tehát nagyon vigyázni.

Egyébként utalunk lapunk mai cikkére: „Mint lehet a hálók használati tartamát meghosszabbítani?” (L. még a „Halászat” 1914. évi 22. számát: „Vegyesek” rovata.)

TÁRSULATOK. EGYESÜLETEK.

Országos Halászati Egyesület.

Meghívó.

Az Országos Halászati Egyesület 1915. évi november hó 4-én d. u. 4 órakor az Országos Halászati Felügyelőség hivatalos helyiségében (V., Ügynök-utca 19. sz., IV. e.) tartandó

választmányi ülésére

az alapszabályok 10. §-a alapján t. Címet tisztelettel meghívom.

Budapest, 1915. évi október hó 26-án.

Báró Inkey Pál
alelnök.

Tárgy: Folyó ügyek. *

A választmányi ülés legfontosabb tárgya a *halárák szabályozásának* kérdése lesz. A tárgy rendkívüli fontosságára tekintettel, az Elnökség az *Országos Halászati Egyesület minden érdeklődő tagját* szívesen látja a választmány tanácskozásán.

Ülés után társasvacsora.

A **Balaton halászati társulat** f. évi október hó 26-án rendkívüli közgyűlést tartott Siófokon báró Inkey Pál elnöklésével. A közgyűlésen részt vett 12 tag 466 szavazattal (összes szavazatok száma 1038). Egyik tárgya a III. hadikölcsönre való jegyzés volt, a melyre a társulat újabb 10,000 koronának a jegyzését határozta el. Rend-

kívül fontos volt a közgyűlés ama határozata, a melylyel az új üzemterv alapján, a bérlő részvénytársasággal kötendő pótszerződést állapította meg. Erre vonatkozólag határozati javaslatot fogadott el egyhangúlag a közgyűlés, a mely szerint:

„A közgyűlés arra való tekintettel, hogy a társulat a hatáskörébe eső vízterület halállományának nemcsak természetes, hanem mesterséges szaporítását elsőrendű feladatának tartja, készséggel megragadja az alkalmat, hogy a Balatonon folytatandó haltenyésztési mívelet már régóta húzódó kérdését megoldja s ebből kifolyóan az egész balatoni halgazdasági üzemszerben olyan újításokat honosítson meg, a melyek a halászat jövedelmének fokozására, illetve egy szebb jövő megalapozására alkalmasaknak kínálkoznak.

A közgyűlés a balatoni halászat emelését célzó törekvést legfőképpen egy a jelenlegi egységes halgazdasági rendszernek megfelelő és kívált a mesterséges haltenyésztést szabályozó új üzemterv keretében tartja megvalósíthatónak. Ezért a közgyűlés a társulat folyó évi rendes közgyűlése által már megfogalmazott s most előterjesztett társulati üzemtervet, mint véglegeset megállapítja.

Ezen üzemterv felsőbb jóváhagyása után az 1894. évi márczius hó 3-án alkotott társulati üzemterv hatályát veszti.

Mint hogy az új üzemtervet, valamint az ennek alapján kötendő pótszerződés feltételeit, a halászati jogot bérlő Balaton Halászati Részvénytársaság a vele folytatott tárgyalás és a képviselőivel a mai közgyűlésen történt megbeszélés során magára nézve kötelezően elfogadta, a közgyűlés az új üzemterv életbeléptetéséből folyó jogok és kötelezettségek tekintetében a bérbeadó társulat és a bérlő részvénytársaság között létesítendő pótszerződés feltételeit és szövegét is megállapítja.

A közgyűlés megbízza elnököt, hogy az új üzemtervet jóváhagyás végett a m. kir. földművelésügyi miniszter úr ő nagyméltóságához terjeszse fel s egyúttal kérje ő exczellenciájától azt is, hogy a végzendő halasítási kísérlet céljára még ezen őszszel az egyévi 100 métermázsa helyett, lehetően kétévi halasításnak megfelelő 200 métermázsa pontyivadék beszerzési költségének fele részét állami segélyként engedélyezni kegyeskedjék.

Az új üzemterv felsőbb jóváhagyása reményében a közgyűlés megbízza továbbá elnököt, kérjen a miniszter úr ő nagyméltóságától esetről-esetre engedélyt arra, hogy az eszközlendő nagyobb szabású pontyhalasítás anyagi eredményének biztosítása érdekében a ponty már május hó 1-étől fogva kihalasztható legyen s továbbá, hogy a pontyival egy táplálékon élő garda eredményes kifogása, illetve irtása céljából szeptember hó 15-étől márczius hó 31-éig 25 milliméter szembőségű hálók a balatoni halászatnál ezentúl is alkalmazhatók legyenek.”

A Balaton jövőjére kiható eme nagyfontosságú elhatározások bővebb méltatására alkalmaslag még visszatérünk.

A **Szebenmegyei olti halászati társulat** szept. 22-én tartotta évi rendes közgyűlését *Gradinár Simon* elnökletével. Az elnök jelentése szerint az idén a háborús állapot miatt fogassüllőikrát nem helyeztek ki. A közgyűlés felhívja az alelnök-igazgatót, hogy a be nem folyt bérösszegeket szükség esetén bírói úton hajtsa be, egyben elhatározta, hogy a lejáró bérleteket nyilvános árverésen a régi feltételek mellett azon módosítással adják ki, hogy a kikiáltási ár az eddigi bér 20%-val kevesebb legyen. A választmány által benyújtott s 791 koronában előirányzott költségvetéshez a közgyűlés hozzájárult.

T.

A Szolnokvidéki alsótiszai halászati társulat f. évi október hó 9-én tartotta rendes évi közgyűlését gróf *Bolza József* elnökletével. A közgyűlés megnyitása után az elnök mindenekelőtt kegyeletes szavakkal parentálta el *Haraszthy Károly* választmányi tagot, ki mint zászlós, hősi halált halt a galicziai harcztéren. A közgyűlés érdemeit jegyzőkönyvben határozta megörökíteni. Az igazgatói jelentés szerint a földművelési kormánytól ez évben kapott 2 millió fogassüllőikra elég szépen kelt ki. A halak természetes szaporulata is eredményes volt. A tavaszi áradás után a lecsapolhatatlan kiöntésekben és kubikgödörökben visszamaradt 5—6 q halivadékot a társulat lehalásztatta s az anyamederbe visszahelyeztette. A társulati vízterület őrzését az ármentesítő társulat gátórein kívül a községi rendőrök és mezőőrök is teljesítették és ezen szolgálatokért 270 korona jutalomban részesültek. Az általános halászati tilalom ellenőrzésére az illetékes hatóságok külön felkértek. A halértékesítés jelenleg kedvező, a halak 2:80—4:00 koronával kerülnek piacra. A társulat bevétele 7389:90 korona, kiadása pedig 7111:84 korona volt. A jövő évi költségeket 1183:31 koronával irányozták elő s ehhez képest a tagok évi járulékát k. holdanként 15 fillérben állapították meg. A társulati vízterület bérlete 1915. év végén lejár, minthogy azonban a társulat a jelen háborús viszonyokat az újból való bérbeadásra alkalmasnak nem tartja, a közgyűlés a jelenleg fennálló szerződéseket a mostani bérlőkkel egy évvel meghosszabbította. A tisztújítás során elnökké: gr. *Bolza József*, alelnökké: *Sváb Gyula*, igazgatóvá: *Vály István* újra megválasztottak. Ezenkívül választottak még 12 választmányi és 3 számvizsgáló bizottsági tagot.

VEGYESEK.

Ismét a Zagyva fertőzése. Egyik szolnoki olvasónk, a ki különben maga is haltenyészítő és halászember, írja a következőket:

„Folyó évi október hó 10-én, vasárnap délelőtt, a templomba menet, észrevette a nép, hogy a Zagyva torkolata feketéllik a haltól. Hívtak engem is, hogy a különös jelenség okát megmagyarázzam. Mindjárt tisztában voltam, hogy itt vízmérgezésről van szó. A víz tényleg nyüzsgött a bódult haltól. A szélén már dögledve vitte az ár az apró fehér keszegeket, középen pedig a nagyja küzködött elbágyadva. A rák pedig kimászott a partra. A halak között mindenféle fajta képviselve volt: a keszegek legkülönbözőbb nemétől fel látható volt ponty egész 1½ kg.-os nagyságig, harcsa 20 dekától 70 dekáig, csuka 1 kg.-ig. Érdekes, hogy a legelevenebbek még a vörösszárnnyú keszeg látszott, már a ponty s a harcsa kevésbé bírta, a csuka pedig sehogy. Elvértve akadt köztük kárász is, az is jól bírta a piszkos vizet. A nép persze neki esett a ritka alkalomnak. Apraja, nagyja ott volt a vízben. Még katonák is résztvettek a nagy halászatban, sőt muszka foglyok is — volt ott háló, zabrosta, szák, kosár, tapogató, szakajtó, kalap, pusztá kéz — mind a halat fogta! A halások is neki láttak. Csakhogy a kirakott var-sákba rekedt halak ott is döglettek. Az ügyesebbek siettek a kifogott hallal a Tiszába, a hol aztán magához is tért a tiszta vízben legnagyobb részben. A halfogás tartott még hétfőn is; de már kedden, október 12-én észrevehető volt, hogy a hal ismét visszatörekszik felfelé a Zagyvába, oda, a hol a veszedelem érte.”

A vízfertőzés minden jellemző sajátságát eláruló tény a szolnokiak a zagyvamenti czukorgyárral hozzák okozati összefüggésbe. Mindenesetre nagy kár lenne, ha nem akadt volna senki, a ki a hatóság figyelmét a dologra idejében felhívja.

A katonaság és a hal. A katonaság élelmezése tudvalevőleg bizonyos előírások keretében mozog, a melytől békeidőben alig lehet eltérésre gondolni. A háború azonban sok mindent meg-

változtat s a szükség liberálissá teszi a legkonzervatívabb intézményeket is. Sok szó esett már régebben is, hogy a halat a katonaság egyáltalán nem használja élelmezési céljaira. Aránylag nagy-nak tartotta mindig az árat s soknak az elkészítésével való vesződ-séget. Most végre, úgy látszik, megtört a jég. Már tavasszal kezd-ték egyes kórházak a halnak az étrendbe való besorozását; ma már, nem szórványosan, de egész rendszeresen fogyasztja a halat a rendes sorkatonaság is az egyes helyőrségekben. Mert hát harcztéri élelmezésre, napokon át való utanszállításra, természetesen nem alkalmas a hal. De itthon nagyon is beválkik. A halételt persze nagyon szívesen fogadják, különösen a magyarok. Csak egy kifogást hallatnak. Hogy a halat is csak a rendes szakácsok készítik el, a kik pedig nem igen értenek a dologhoz. Már pedig mindig akad a legénység közt egy-két hivatásos halász, a kik eltudnák azt annak rendje-módja szerint készíteni. A halfőzés kivételes munkájához jó volna mindig azokat kivezélni.

Községi halárúsítás Budapesten. A napilapokban olvassuk a következő hírt: A marha- és sertéshús drágaságával szemben a főváros olcsó halhúsnak piacrahozatalával kíván segíteni és ezért nagyobb mennyiségű sózott tengeri halat szerzett be, a mit október 26-tól, keddtől kezdve, nyolcz piaczon és vásárcsarnokban berendezett fővárosi elárúsítóhelyen árúsít. A hal ára fej nélkül és a belső-részekről megtisztítva, kilónként 1 K 60 fillér. A hal úgynevezett *kabeljau*, tehát szálkamentes, fehérhúsú hal, a mely sózott állapotban érkezett; ezt a sórt azonban 24 órai vízben való áztatás után teljesen el lehet távolítani. Akkor a hal akár főzve, akár pedig kirántva, különféle módon készíthető el. A községi halárúsító-helyek a következők lesznek: II. szénatéri fővárosi halárúsító-épület, III. koronateri fővárosi halárúsító-épület, V. holdutcai vásárcsarnok, VI. Hunyadi-téri vásárcsarnok, VII. Klauzál-téri vásárcsarnok, VIII. Teleki-téri fővárosi halárúsító-épület, IX. újvásártéri fővárosi halárúsító-épület, X. Martinovics-téri fővárosi halárúsító-épület. Az árúsításra kerülő *kabeljau* halból a közlelmezési ügyosztály a vegyszeri és élelmiszervizsgáló intézet közbejöttével próbasütést tartott, a mely alkattal megállapították, hogy 24 órai kiáztatás után ez a hal akár főzve, akár pedig megsütve, izletes húsételként szerepelhet bármelyik polgári háztartásban. A hal különböző elkészítési módjáról a főváros „Útmutatás“-t nyomtatott több hal-ételre nézve, a melyet ingyen fog a vevők közt kiosztani.

Bennünket közelebbről érdekel azonban az a hír, a melyet szintén a napilapok hoznak („Az Ujság“ október 27. száma) az *édesvizi halnak* községi üzemben való árúsításáról. Nevezetesen, hogy a főváros közlelmezési ügyosztálya módot talált arra, hogy *nagymennyiségű édesvizi hal* kerüljön a piacra. Az édesvizi halat maga a főváros fogja árúsítani, már a jövő hónaptól kezdve, körülbelül *két korona* átlagos áron.

A milyen örvendetes ez a hír, olyan kár, hogy a két koronás átlagos árú hal *félesége* nincs megjelölve, mert az mégis csak nagyon érdekelné éppen az ár szempontjából a fogyasztóközönséget.

Naphal az Al-Dunában. Palánkáról értesíti *Majerszky István* m. kir. erdőmérnök úr lapunkat, hogy f. évi szeptember hó közepén egy különös kis halat fogtak ott ki a Dunából. Leírása szerint a halacsának élve nagyon szép tarka fémfényű színezete volt; beküldte az eddig spirituszban tartott példányt is. Bár most már teljesen megfakult, mégis határozottan felismerhető, hogy *amerikai naphal* (*Eupomolis aureus*), a mely bizonyára szintén a sárdi (Somogy m.) tógazdaságból került a Balatonba s onnét a Dunába. (L. Halászat 1913. nov. 21. sz. Dr. Vutskits: Elszaporodott a naphal a Drávában.)

Budapesti halpiacz. Élénkebb kereslet, de ennek meg nem felelő gyér hozatalok mellett, a halarak tartottak. Utóbbi időben pedig már csak tenyésztett pontyból állanak a piacz halkészletei, minden másfajta hal jóformán teljesen hiányzik.

Hozzájárul még ehhez, hogy a katonai élelmezési parancsnokságok, úgy helyben, mint nagyobb vidéki központokban, tekintettel a kétszer oly magas marhahúsárakra, a halak, főképp pontyok fogyasztását, heti egy-két napon bevezették a hadseregnél. Ennek a szükségletnek a kielégítését részben a kereskedők, részben maguk a termelők végzik.

